

**Уманський національний університет садівництва
факультет агрономії
кафедра рослинництва**

Назва курсу	Біоенергетичні культури
Викладачі	Леся Вишневська
Профайл викладачів	https://crops.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobitniki/vishnevskaya-lesia-vasylivna.html
Контактний тел.	(04744) 3-20-76
E-mail:	vishnevskalesya@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=224
Консультації	Понеділок та четвер з 15.00 до 16.00 в аудиторії №62 в корпусі №1

1. Анотація до курсу

«Біоенергетичні культури» як наукова і навчальна дисципліна має на меті сформувати у студентів розуміння цілісності та незмінності агротехнологій, чітко визначеної і науково-обґрунтованої системи взаємопов'язаних елементів, які виконують відповідні функції і завдання, направлені на підвищення продуктивності культур. Енергетичні культури – це ефективний спосіб вирішення проблем із довгостроковим забезпеченням сировиною. Дана дисципліна може бути цікавою не лише для агрономічних спеціальностей через важливість її предмету вивчення для повсякденного життя людини.

2. Мета та цілі курсу

Мета курсу (інтегральна компетентність) — формування у студентів розуміння того, що кожна конкретна агротехнологія це цілісна, чітко визначена і науково-обґрунтована система з комплексом доцільних, взаємопов'язаних елементів та з відповідним комплексним матеріально-технічним забезпеченням.

Цілі курсу (програмні компетентності):

ПК – Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у сфері агрономії при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 2 – Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті рішення.

ЗК 3 – Здатність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу.

ФК 2 – Готовність керувати колективом у сфері особистої професійної діяльності з умінням толерантно сприймати соціальні, етнічні та культурні відмінності.

ФК 4 – Володіння методами оцінки стану агрофітоценозів та прийомами корегування технології виробництва сільськогосподарських культур з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов зони.

ФК 5 – Володіння методами програмування врожаю польових культур з урахуванням різних рівнів агротехнологій.

ФК 7 – Уміння використовувати результати наукових досліджень щодо забезпечення інтенсивних та інших технологій, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур.

3. Формат курсу

Основним форматом курсу є очний з використанням індивідуальної форми навчання.

В рамках вивчення дисципліни «Біоенергетичні культури» передбачено проведення:

- лекцій (за структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу);
- практичні заняття (на практичних заняттях планується засвоєння теоретичного матеріалу з метою навчитися складати технологічні карти і порівнювати технології вирощування енергетичних культур);
- самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

4. Результати навчання

1 – 2. Інтегрувати знання з різних галузей для вирішення теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.

2 – 6. Оцінювати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій з метою розробки науково-обґрунтованих систем їхнього застосування.

3 – 7. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно-безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності.

4 – 10. Вміти надавати професійні знання, власні обґрунтування та висновки до фахівців і широкого загалу.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	лабораторні заняття	самостійна робота
К-сть годин	12	10	68

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2022	3	агрономія	2	в

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Специфічні вимоги, які студент повинен врахувати відсутні.

8. Політики курсу

Під час підготовки до практичних занять, проведення контрольних заходів студенти повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу доброчесності Уманського НУС.

9. Схема курсу

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література/ ресурси в інтернеті	Завдання, год
Тиж. 1. 7 вересня 2 акад. год.	Наукові основи вирощування біоенергетичних культур. Біоенергетичні культури – економічний, енергетичний та екологічний ефекти. ЗМ 1. Історія та етапи розвитку біоенергетики. Методологія, теорія і практика, склад, структура і функції сучасних агротехнологій при вирощуванні біоенергетичних культур.	Лекція	Презентація	1, 3, 5, 6, 22, 30	Передивитись презентацію, 2 год
Тиж. 2. 14 вересня 2 акад. год.	ЗМ 2. Енергетична верба. Технологія вирощування.	Лекція	Презентація	22, 26, 30, 37	Передивитись презентацію, 2 год
Тиж. 2. 16 вересня 2 акад. год.	ЗМ 3. Топінамбур. Технологія вирощування.	Лекція	Презентація	22, 23, 24, 28, 32	Передивитись презентацію, 2 год

Тиж. 3. 21 вересня 2 акад. год.	ЗМ 4. Сорго цукрове. Технологія вирощування.	Лекція	Презентація	1, 3, 5, 6, 22, 30	Передивитись презентацію, 2 год
Тиж. 4. 28 вересня 2 акад. год.	ЗМ 5. Міскантус. Технологія вирощування.	Лекція	Презентація	1, 3, 5, 6, 22, 30	Передивитись презентацію, 2 год
Тиж. 5. 5 – 7 жовтня 2 акад. год.	Тема 1. Біоенергетичні культури в Україні та світі. Нормативна база.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	33, 45, 56, 62, 67, 85	- Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; - вирішення тестових завдань по темі; - групове обговорення питань практичного заняття.
Тиж. 6. 12 жовтня 2 акад. год.	ЗМ 6. Ріпак. Технологія вирощування.	Лекція	Презентація	17, 22, 30, 55, 91	Передивитись презентацію, 2 год
Тиж. 7. 19-21 жовтня 4 акад. год.	Тема 2. Енергетична верба. Ботанічна, морфологічна, екологічна характеристика.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	31, 42, 57, 90, 96	- Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; - вирішення тестових завдань по темі; - групове обговорення питань практичного заняття.
Тиж. 8. 26 жовтня 2 акад. год.	Тема 3. Топінамбур. Ботанічна, морфологічна, екологічна характеристика.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	58, 63, 74, 91	- Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; - вирішення тестових завдань по темі; - групове обговорення питань практичного заняття.
Тиж. 9. 2-4 листопада 2 акад. год.	Тема 4. Сорго цукрове. Ботанічна, морфологічна, екологічна характеристика.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	60, 75, 76, 86	- Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; - вирішення тестових завдань по темі; - групове обговорення питань практичного заняття.

Тиж. 10. 9 листопада 4 акад. год.	Тема 5. Міскантус. Ботанічна, морфологічна, екологічна характеристика.	Практичне заняття (індивідуальна та групова робота)	Опорний конспект лекцій, методичні вказівки	21, 38, 65, 83	- Опитування по питаннях практичного заняття у вигляді бліц-опитування; - вирішення тестових завдань по темі; - групове обговорення питань практичного заняття.
---	---	---	---	----------------	---

10. Система оцінювання та вимоги

10.1. Денна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
2. Виконання індивідуальних завдань.

(1) При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття, правильність написання письмового модульного контролю на практичному занятті; результати бліц-опитування.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Види робіт і сума балів за них:

Усне опитування на заняттях – 72, модульний контроль – 28

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
ЗМ 1							100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	МК	
12	12	12	12	12	12	28	

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Біоенергетичні культури» здійснюватися у формі заліку.

10.2. Заочна форма навчання

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100, які розподіляються наступним чином:

- активність роботи протягом семестру не може перевищувати 50 балів;
- контрольна робота 30 балів;
- виконання модульних завдань – не більше 20 балів.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
2. Виконання контрольної роботи;
3. Виконання модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття, правильність написання письмового контролю на практичному занятті; результати бліц-опитування.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1. Деякі питання виконання Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 25. січ. 2012 р. // Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2012. – № 13. – С. 67–91.

2. Питання організації виробництва та використання біогазу : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 лют. 2009 р. № 217-р // Урядовий кур'єр. – 2009. – 14 берез. – С. 10. 3. Питання реалізації Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010–2015 роки :

постанова Кабінету Міністрів України від 27 квіт. 2011 р. // Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2011. – № 32. – С. 42–65.

4. Про альтернативні види рідкого та газового палива : Закон України від 14. січ. 2000 р. № 1391-IV – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1391-14>.

5. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20 лют. 2003 р. № 555-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 24. – С. 155 ; Голос України. – 2003. – 28 берез. – С. 12 ; Урядовий кур'єр. – 2003. – 9 квіт. – С. 1–3 ; Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2003. – № 12. – С. 73.

6. Про внесення змін до Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 12 верес. 2012 року // Урядовий кур'єр. – 2012. – 7 листоп. – С. 11–16.

7. Про внесення змін до Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2017 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 12 лип. 2017 року // Урядовий кур'єр. – 2012. – 28 лип. – С. 7.

8. Про внесення змін до Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010–2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 14 лип. 2010 р. // Урядовий кур'єр. – 2010. – 18 серп. – С. 11–15.

9. Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення «зеленого» тарифу : Закон України від 25 верес. 2008 р. № 601-VI // Урядовий кур'єр. – 2008. – 21 жовт. – С. 11 ; Голос України. – 2008. – 21 жовт. – С. 3 ; Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2008. – № 79. – С. 109–110.

10. Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива : Закон України від 21 трав. 2009 р. № 1391-VI // Голос України. – 2009. – 19 черв. – С. 12–14 ; Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2009. – № 46. – С. 10–17.

11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання заходів з енергозбереження : Закон України від 16 берез. 2007 р. № 760-V // Голос України. – 2007. – 5 черв. – С. 5.

12. Про внесення змін до Закону України «Про альтернативні джерела енергії» щодо віднесення теплових насосів до обладнання, яке використовує відновлювані джерела енергії : Закон України від 10 листоп. 2016 р. // Голос України. – 2016. – 10 груд. – С. 4.

13. Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо стимулювання використання альтернативних джерел енергії : Закон України від 1 квіт. 2009 р. № 1220-VI // Урядовий кур'єр. – 9 2009. – 22 квіт. – С. 13 ; Голос України. – 2009. – 22 квіт. – С. 7 ; Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2009. – № 30. – С. 9–11.

14. Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії : Закон України від 20 листоп. 2012 р. // Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2012. – № 93. – С. 115–122.

15. Про внесення змін до Закону України «Про теплопостачання» щодо стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії : Закон України від 21 берез. 2017 р. // Офіційний вісник України : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2017. – № 32. – С. 10–12.

16. Про внесення змін до національного плану заходів з реалізації положень Кіотського протоколу до рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату : розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 берез. 2009 р. № 272 // Урядовий кур'єр. – 2009. – 1 квіт. – С. 10–11.

17. Про внесення змін до статті 17. Закону України «Про електроенергетику» щодо умов стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел : Закон України від 17 черв. 2011 року // Урядовий кур'єр. – 2011. – 13 лип. – С. 4.

18. Про внесення зміни до Закону України «Про електроенергетику» щодо коефіцієнтів «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з

використанням альтернативних джерел енергії : Закон України від 22 груд. 2016 р. // *Голос України*. – 2016. – 31 груд. – С. 1 ; *Офіційний вісник України* : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2017. – № 4. – С. 263–269.

19. Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12 квіт. 2000 р. № 639 та затвердження порядку розрахунку платежів за надання в концесію вітрових електростанцій : постанова Кабінету Міністрів України від 26 лип. 2001 р. № 868 // *Урядовий кур'єр*. – 2001. – 1 серп. – С. 15 ; *Офіційний вісник України* : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2001. – № 31. – С. 82–83.

20. Про електроенергетику : Закон України від 16 жовт. 1997 р. № 575/97 // *Голос України*. – 1997. – 25 листоп. – С. 6–8 ; *Урядовий кур'єр*. – 1997. – 20 листоп. – С. 3 – 8.

21. Про енергозбереження : Закон України від 22 груд. 2005 року № 3260-IV(3260-15) // *Відомості Верховної Ради України* – 1994. – №30

22. Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010–2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 1 берез. 2010 р. // *Урядовий кур'єр*. – 2010. – 24 берез. – С. 15–16.

23. Про затвердження плану заходів з підтримки вітчизняних підприємств, що виготовляють сучасні вітрові електроустановки потужністю не менш як 2 МВт, їх вузли і агрегати, та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14 трав. 2008 р. № 444 : постанова Кабінету Міністрів України від 10 квіт. 2009 р. № 399 // *Урядовий кур'єр*. – 2009. – 15 трав. – С. 13.

24. Про затвердження порядку видачі, використання та припинення дії гарантії походження електричної енергії для суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії : постанова Кабінету Міністрів України від 24 лип. 2013 р. // *Урядовий кур'єр*. – 2013. – 13 листоп. – С. 9–10.

25. Про затвердження порядку використання у 2009 році коштів, передбачених у Державному бюджеті для здійснення заходів з виконання комплексної програми будівництва вітрових електростанцій : постанова Кабінету Міністрів України від 10 квіт. 2009 р. № 389 // *Урядовий кур'єр*. – 2009. – 15 трав. – С. 12 ; *Офіційний вісник України* : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2009. – № 31. – С. 59.

26. Про затвердження порядку надання пільгових кредитів для реалізації інвестиційних проектів впровадження енергозберігаючих технологій та технологій з виробництва альтернативних джерел палива : постанова Кабінету Міністрів України від 18 трав. 2006 р. № 695 // *Урядовий кур'єр*. – 2006. – 11 черв. – С. 20 ; *Офіційний вісник України* : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2006. – № 20. – С. 169.

27. Про затвердження порядку розгляду, схвалення та реалізації проектів, спрямованих на зменшення обсягу антропогенних викидів або збільшення абсорбції парникових газів згідно з Кіотським протоколом до рамкової конвенції ООН про зміну клімату : постанова Кабінету Міністрів України від 22 лют. 2006 р. № 206 // *Урядовий кур'єр*. – 2006. – 21 берез. – С. 14 ; *Офіційний вісник України* : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2006. – № 8. – С. 130.

28. Про особливості приєднання до електричних мереж об'єктів електроенергетики, що виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел : постанова Кабінету Міністрів України від 19 лют. 2009 р. № 126 // *Урядовий кур'єр*. – 2009. – 3 берез. – С. 10.

29. Про підсумки парламентських слухань «Енергетична стратегія України на період до 2030 року» : постанова Верховної Ради України від 24 трав. 2001 р. № 2455-III // *Голос України*. – 2001. – 13 черв. – С. 5.

30. Про схвалення Концепції Державної цільової науково-технічної програми розвитку виробництва та використання біологічних видів палива : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 лют. 2009 р. № 276-р // *Урядовий кур'єр*. – 2009. – 1 квіт. – С. 12 ; *Офіційний вісник України* : зб. нормат.-прав. актів / М-во юстиції України. – 2009. – № 21. – С. 36.

31. Альтернативні види палива та законодавство // *Хімія. Агрономія. Сервіс*. – 2007. – № 4. – С. 4.

32. Антоненко Л. А. Государственное регулирование развития производства возобновляемых источников энергии / Л. А. Антоненко, Ван Цюйши // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 8. – С. 43–49.

33. Гафурова О. В. Державна політика у сфері поводження з сільськогосподарськими відходами / О. В. Гафурова, А. В. Бутрим // *Науковий вісн. НУБіП України. Сер. «Право»*. – Київ, 2013. – Вип. 182, ч. 3. – С. 34–40. 12

34. Герасимчук З. В. Роль відновлювальних джерел енергії в системі регіональної економічної політики / З. В. Герасимчук, Б. П. Герасимчук //

Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 11. – С. 234–239.

35. Зелений тариф в Україні // Зелена енергетика. – 2008. – № 3. – С. 6–7.

36. Калетнік Г. М. Удосконалення правового забезпечення функціонування ринку біопалива в Україні / Г. М. Калетнік // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 12. – С. 48–52.

37. Конеченков А. Чи буде пост-кіотський протокол? : [споживання електроенергії в ЄС до 2020 року] / Андрій Конеченков // Зелена енергетика. – 2008. – № 4. – С. 14–18.

38. Кордун Р. Перспективи виробництва і законодавча база для виробництва біогазу в Україні / Р. Кордун // Матеріали щорічної студ. наук. конф. – Полтава, 2011. – С. 39–40.

39. Кудря С. О. Законодавча підтримка розвитку відновлювальної енергетики / С. О. Кудря, А. Р. Щокін // Зелена енергетика. – 2009. – № 1. – С. 4–5.

40. Мартиненко М. Законодавчі пріоритети енергетичної політики України / М. Мартиненко // Голос України. – 2008. – 5 лют. – С. 6–7.

41. Николаев С. Киото: 10 лет спустя / С. Николаев // Энергия: экономика, техника, экология. – 2008. – № 5. – С. 42–48.

42. Прокопчук С. Чи стане пріоритетною відновлювана енергетика / С. Прокопчук // Урядовий кур'єр. – 2017. – 27 черв. – С. 1, 5

43. Чепурний В. А «Зелені» гікакалорії – краще! / В. А. Чепурний // Голос України. – 2017. – 1 лип. – С. 4.

ЛІТЕРАТУРА

44. Атлас енергетичного потенціалу нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії. – Київ, 2016. – 54 с.

45. 633 М 34 Біленко О. П. Вирощування сировини для виробництва біопалива з огляду на ризики інтродукції / О. П. Біленко, Л. П. Філіпась // Шляхи впровадження сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур в агропідприємствах, зберігання та переробка продукції рослинництва : матеріали наук.-прак. інтернет-конф. / ред. М. Я. Шевніков, Г. М. Жемела [та ін.]. – Полтава, 2013. – С. 25–28.

46. Бондар В. С. Економічне обґрунтування технологій вирощування і переробки рослинної біосировини на тверді види палива / В. С. Бондар, А. В. Фурса // Економіка АПК. – 2015. – № 3. – С. 22–27. 14

47. Булигін С. Ю. Енергоконверсія органічних ресурсів для відтворення родючості ґрунтів і виробництва біопалива / С. Ю. Булигін, О. В. Демиденко, В. А. Величко // Вісник аграрної науки. – 2017. – № 3. – С. 54–61.

48. Вірьовка М. Сировинна база для біо / М. Вірьовка, І. Махмудов // Агро Перспектива. – 2010. – № 6. – С. 66–68.

49. Голуб Г. А. Енергетична автономність агросистем / Г. А. Голуб // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 3. – С. 50–54.

50. Горн Е. Шаги в будущее «зеленого топлива» / Е. Горн // Фермерське господарство. – 2009. – № 28. – С. 12.

51. Григорюк І. П. Перспективи підвищення енергетичної безпеки держави за рахунок фітоенергетичних рослин / І. П. Григорюк, В. М. Калініченко, Л. В. Малинська // Вісник ПДАА. – Полтава, 2012. – № 1. – С. 7–10.

52. Грицик Н. М. Кругообіг «енергії» у природі : [вирощування енергетичних культур] / Н. М. Грицик // Хімія. Агрономія. Сервіс. – 2011. – № 12. – С. 52–55.

53. Гументик М. Перспективи вирощування багаторічних злакових культур для виробництва біопалива / М. Гументик // Цукрові буряки. – 2010. – № 4. – С. 21–22.

54. Енергетичні культури для виробництва біопалива / М. В. Роїк, В. Л. Курило, М. Я. Гументик, В. М. Квак // Наукові праці ПДАА. – Полтава, 2010. – Т. 7. – С. 12–15.

55. Калініченко О. В. Енергетична оцінка технологій вирощування сільськогосподарських культур / О. В. Калініченко // Наукові пр. ПДАА. – Полтава, 2010. – Т. 7. – С. 299–305.

56. Ковтун Ю. Реалізація біопотенціалу сільгоспкультур як показник рівня індустріального землеробства / Ю. Ковтун // Техніка і технології АПК. – 2012. – № 11. – С. 31–35.

57. Крайсвітній П. А. Енергетичні культури для отримання біопалива: додатковий прибуток для господарства / П. А. Крайсвітній, О. В. Рій, М. І. Кулик // Хімія. Агрономія. Сервіс. – 2010. – № 12. – С. 40–43.
58. Кулик М. І. Використання енергетичних культур для фіторемедіації / М. І. Кулик // Розвиток АПК на засадах 15 раціонального природокористування: екологічний, соціальний та економічний аспекти : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 28 трав. 2015). – Полтава : ПДАА, 2015. – С. 25–29. – Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua/news/rozvytok-apk-nazasadah-racionalnogo-prirodokorystuvannya>
59. Кулик М. І. Енергетичні культури : навчальний посібник / М. І. Кулик. – Полтава : «Астрая», 2017. – 150 с.
60. Кулик М. І. Конспект лекцій з дисципліни «Енергетичні культури» для студентів факультету агротехнологій та екології за ОКР «Бакалавр» / М. І. Кулик. – Полтава, 2015. – 100 с.
61. Кулик М. І. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни «Енергетичні культури» для студентів факультету агротехнологій та екології за ОКР «Бакалавр» / М. І. Кулик. – Полтава, 2015. – 50 с.
62. Кулик М. І. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Енергетичні культури» (Тема: «Біоенергетична оцінка технологій вирощування енергетичних культур») для студентів факультету агротехнологій та екології за ОКР «Бакалавр» / М. І. Кулик. – Полтава, 2015. – 20 с.
63. Кулик М. І. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Енергетичні культури» (Тема: «Технології виробництва і переробки сировини для біоенергетики») для студентів факультету агротехнологій та екології за ОКР «Бакалавр» / М. І. Кулик. – Полтава, 2015. – 20 с.
64. Кулик М. І. Методичні вказівки і робочий зошит з дисципліни «Енергетичні культури» для студентів факультету агротехнологій та екології за ОКР «Бакалавр» / М. І. Кулик. – Полтава, 2015. – 70 с.
65. Кулик М. І. Науково-методичні складові навчальної дисципліни «Енергетичні культури» для поліпшення якості світи / М. І. Кулик // Науково-методичні засади системи забезпечення якості освітньої діяльності : матеріали 47-ї наук.-метод. конф. викладачів і аспірантів. – Полтава : РВВ ПДАА, 2016. – С. 45–47.
66. Кулик М. І. Посіви енергетичних культур як додаткове джерело органіки ґрунту / М. І. Кулик, О. О. Горб // Природне агровиробництво в Україні: проблеми становлення, перспективи розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 16 (м. Дніпропетровськ, 22–23 жовт. 2015). – Дніпропетровськ : РВВ ДДАЕУ, 2015. – С. 430–431.
67. Кулик М. І. Потенціал та економічна ефективність використання рослинних решток сільськогосподарських культур / М. І. Кулик, О. М. Пасічніченко // Вісник ПДАА. – Полтава, 2016. – № 3. – С. 37–40.
68. Кулик М. І. Рослинництво як енергетичний потенціал країни / М. І. Кулик, О. П. Слинько // Наукові пр. ПДАА. – Полтава, 2010. – № 7. – С. 24–31.
69. Кулик М. И. Трансформация малопродуктивных почв в сельхозугодия с помощью многолетних культур / М. И. Кулик // Продовольственная безопасность, импортозамещение и социально-экономические проблемы развития АПК : материалы Междунар. науч.-практ. конф. Сибирский НИИ экономики сельского хозяйства Центра агробиотехнологий, 9–10 июня. – Новосибирск, 2016. – С. 530–533.
70. Кулик М. І. Фіторемедіаційні властивості рослин для очищення ґрунтів / М. І. Кулик. – Полтава : РВВ ПДАА, 2017. – 12 с.
71. Кулик М. Цінити землю : [вирощування енергетичних культур] / М. Кулик, О. Рій, П. Крайсвітній // Энергосбережение. – 2012. – № 4. – С. 12–13.
72. Кулик М. И. Энергетические культуры для очищения почв от тяжелых металлов и получения биотоплива / М. И. Кулик // Современные энерго-ресурсосберегающие экологически устойчивые технологии и системы сельскохозяйственного производства. – Рязань, 2016. – Вып. 12. – С. 364–367.
73. Курач О. Вплив норми висіву та строків збирання на якість льону олійного / О. Курач // Пропозиція. – 2017. – № 7-8. – С. 114–116.
74. Макаова Б. Є. Оцінка ефективності елементів технології вирощування енергетичних культур / Б. Є. Макаова, М. І. Кулик // Матеріали студ. наук. конф., 26–27 квіт. 2017р. – Полтава, 2017. – Т. 2. – С. 63–64. – Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua/content/materialy-studentskyh-konferenci>
75. Микитин Т. М. Ефективність вирощування енергетичних культур на Поліссі / Т. М. Микитин // Вісник Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-ту.

– 2015. – № 11. – С. 102–105. 17

76. На шляху до створення плантацій енергетичних культур / В. Кравчук, М. Новохацький, М. Кожушко, В. Думич, Г. Журба // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 2. – С. 31–34.

77. Панічев Р. «Зеленіє» українське паливо / Р. Панічев // Новини агротехніки. – 2013. – № 3-4. – С. 48–49.

78. Поліщук І. Підживимо ґрунти і виростимо альтернативне паливо / І. Поліщук // Аграрний тиждень. Україна. – 2011. – № 11. – С. 5.

79. Рахметов Д. Б. Роль нових культур у фітоенергетиці України / Д. Б. Рахметов // Науковий вісн. НАУ. – Київ, 2007. – Вип. 116. – С. 13–20.

80. Репін К. Олійна альтернатива. Льон, гірчиця, конопля, повертайтеся на поля! / К. Репін // Зерно. – 2017. – № 10. – С. 84–90.

81. Рослини: джерело енергії / П. В. Писаренко, П. А. Крайсвітній, М. І. Кулик, О. В. Рій // Энергосбережение. – 2010. – № 11. – С. 10–11.

82. Скидан О. В. Шляхи реабілітації радіоактивно забруднених територій за вирощування енергетичних фітокультур / О. В. Скидан // Агроєкологічний журнал. – 2016. – № 1. – С. 136–139.

83. Фурсова Г. К. Рослинництво: лабораторнопрактичні заняття. Ч. 2. Технічні та кормові культури : [навч. посіб.] / Г. К. Фурсова, Д. І. Фурсова, В. В. Сергєєв. – Харків : ТО Ексклюзив, 2008. – 356 с.

84. Чибіскова Г. Стимулювання вирощування сировини для виробництва біопалива в Україні / Г. Чибіскова // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 104–113.

85. Шевчук Р. Біоенергетичні культури для Полісся / Р. Шевчук // Аграрний тиждень. Україна. – 2013. – № 31-32. – С. 13–14.

86. Шлях розвитку біоенергетики в Україні : рекомендації / М. І. Кулик, П. А. Крайсвітній, О. В. Рій, М. А. Галицька. – Полтава : РВВ ПДАА, 2011. – 15 с.

87. Бахур О. Біопаливо з лози / О. Бахур, В. Думич // Садівництво по-українськи. – 2016. – № 1. – С. 88–90.

89. Енергетична верба: технологія вирощування та використання. / за ред. док-ра с.-г. наук В. М. Сінченка. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 340 с. 19

90. Енергетичні рослини як сировина для біопалива / О. Хіврич, В. Курило, В. Квак, В. Каськів // Пропозиція. – 2011. – № 6. – С. 68–73.

91. Журба Г. Техніко-технологічні рішення під час закладання плантацій енергетичної верби / Г. Журба, В. Паскарик // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 11. – С. 28–31.

92. Іващенко О. О. Необхідність захисту верби енергетичної від бур'янів / О. О. Іващенко, Я. П. Макух, С. О. Ременюк // Вісник аграрної науки. – 2017. – № 1. – С. 19–23.

93. Ляшенко В. В. Сорт – один з елементів енергозберігаючої технології / В. В. Ляшенко // Наукові пр. ПДАА. – Полтава, 2010. – Т. 7. – С. 163–165.

94. Макух Я. П. Динаміка процесів забур'янення у посадках верби енергетичної / Я. П. Макух, Я. Д. Фучило // Карантин і захист рослин. – 2016. – № 8-9. – С. 17–18.

95. Макух Я. П. Ефективність застосування механічних прийомів контролювання бур'янів у посадках верби енергетичної першого року вегетації / Я. П. Макух // Карантин і захист рослин. – 2017. – № 1-3. – С. 20–22.

96. Макух Я. П. Особливості видового складу та специфіка появи сходів бур'янів у посадках верби енергетичної / Я. П. Макух, С. О. Ременюк // Карантин і захист рослин. – 2016. – № 4. – С. 18–20.

97. Макух Я. П. Особливості проективного покриття поверхні поля листками бур'янів у посадках верби енергетичної / Я. П. Макух, С. О. Ременюк // Карантин і захист рослин. – 2016. – № 11-12. – С. 24–26.

98. Набок В. Когда энергия становится доступной. Фоторепортаж о технологии выращивания энергетической вербы, производстве щепы и ее применении на внутреннем рынке / В. Набок // Зерно. – 2015. – № 1. – С. 126–132.

99. Набок В. Энергетическая вертикаль: от саженцев – к продажам тепла : [верба] / В. Набок // Зерно. – 2014. – № 11. – С. 74–76.

100. Несветов О. О. Фіторемедіація: оцінка перспектив комплексного вирішення екологічних і енергетичних проблем / О. О. Несветов // Наукові пр. ПДАА. – Полтава, 2010. – Т. 7. – С. 147–153.